

ומבין מדעתו, ואז מוסרים ראשי פרקים למי שלבו דואג בקרבנו (חגיגה י"ג) וראיתי ב"ישמח משה" (פ' ויחי) לכך אין מגלין במרכבה שלא יתאמצו אותן הריקים מתורה הניגלית וממצוות המעשיות לדברים הרוחניים ההם שלא בהדרגה. ושם (בפרשת תצא) למה לא ימסרו להראוי לקבל רק ראשי פרקים ולא בבאור כראוי, ותירץ כדי שלא יצא מכלל מחשבה ויבוא לכלל דבור כדי שלא יהי' חלק לחיצוניים ח"ו בדיעה זו, ע"כ. ובזה י"ל מאז"ל סייג לחכמה שתיקה, ואת צנועים חכמה.

ועוד רואני כדאי לציין כאן דברי המדרש תהילים (ג') אר"א לא ניתנו פרשיותי של התורה על הסדר שאלמלא נתנו על הסדר כל מי שהוא קורא בהם מיד הי' יכול לבראות עולם ולהחיות מתים ולעשות מופתים לפיכך נתעלם סידורה של תורה, ע"כ. ובזה פירשתי משאז"ל דברי תורה עניים במקו"א ועשירים במקו"א, באשר א"א לקבל כ"כ אור של קדושה רק בהסתרה ובדממע לאט לאט, וכידועים דברי הבעש"ט והגר"א זי"ע עי"ס דברי ק"ק האריז"ל עמשאז"ל שמרע"ה כתב שמונה פסוקים האחרונים בדמע, בצירופים אחרים והוא מלשון המדמע, וזה ענין של קרי כתיב, וענין אין מוקדם ומאוחר בתורה, והבן...

ברם באופן ובדרך הגישה לקודש פנימה, ישנם הרבה פנים ובחינות שונות זו מזו. יש שמסתפק במועט בשמעו איזה דרוש או רמז קל מבוסס ומיוסד על יסודות חסידות, ששרשו האמיתי עמוק עמוק מי ימצאנו, וכבר שמח בחלקו מבלי להתעניין עוד בזולת, ויש מי שמעמיק בעומק פשט הגדרות היסודיות ואינו נכנס לתוך שום ד"ת או דרשות וכיו"ב, עד שיתברר ויתאמת לו כל מושג ומושג וכל גדר וגדר בבהירות והנה יש בכל שני הדרכים הנזכרים מהמעלה ומהחסרון, כי מי שאינו עומד עדיין בחצי ימיו כמעט אינו בנמצא שישגי עומק המושג מצד קוצר המשיג.

ואף שכתב ב"אור צדיקים" לרמ"פ זצ"ל כי מי שהוא נשוי וכן עשרים שנה מותר לו ליכנס לפרד"ס. כבר אז"ל בן ארבעים לבניה ואין אדם עומד על דברי רבו עד ארבעים שנה. וכבר אז"ל לא עליך המלאכה לגמור וא"א בן חורין ליבטל ממנה, וסו"ס אפשר ויאות לקבל התעוררות ליטהר ולהתקדש ע"י אור התורה והיראה והאהבה בהתלהבות המתלהט, בספרי חסידות, כי סו"ס תכלית החכמה תשובה ומעשים טובים. וידועים דברי ס' הבהיר (ק"נ) כל הרגיל במעשה בראשית ובמעשה מרכבה אי אפשר שלא יכשל שנאמר והמכשלה וכו' דברים שאין אדם יכול לעמוד בהם אא"כ נכשל בהם וכו', אבל באמת זוכה לדרך חיים ע"כ והנסיון יוכיח שכל או"א מצייר ומדמה לעצמו בלבו ובשכלו השערות ודמיונות, וה' יראה ללבב.

ע"כ לענ"ד כל או"א שיש מוח בקדקדו יזדרז ויתאמץ להגיע לבירורן של הדברים שעכ"פ יהי' נקי משמץ ע"ז ח"ו ועשיית פסל והגשמה ח"ו, וע"ז אין שום אמתלא ותירוצ ועצה עד שיתאמת לו כי אין למעלה גוף ולא כח הגוף חלילה. וכל הדמיונות והציורים הם רק לשכך את האזן, לכשיוכל האדם להבין הדברים העליונים הרוחניים בלתי נתפשים ונרשמים בשכל האנושי, לכן נתן רשות לדבר בבחי' ציורים ודמיונים כמובא בזוה"ק וגם בפסוקי תוה"ק עצמה עונים ואומרים בדבר זה כמו"ש עיני ה', ושמע ה', וירח ה', וידבר ה', ויכרא א' את האדם בצלם וכו'. ואם התורה עצמה דברה כך נוכל לדבר כלשון הזה, עם היות שפשוט הוא שאין למעלה אלא אורות דקים בתכלית הרוחניות בלתי נתפשות שם כלל, וכמו"ש כי לא ראיתם כל תמונה. ואף בציור הדברים העליונים בבחי' כתיבת צורת האותיות, שכל אות ואות מורה על אור פרטי עליון,

גם תמונה זו פשוט הוא כי אין למעלה לא אות ולא נקודה, וגם זה דרך משל וציור לשכך את האוזן כנ"ל.

ואם כי איתא בספה"ק שעיקר ההשגה מעצמו ע"י כח הבינה שלו בהשפעה מלמעלה שהוא צופה ורואה כפי מדת נפשו (עיי' במראה כהן בשם מהר"ל) הנני מציין לך איזה מספה"ק היסודיים ה"ה "מסילות החכמה" מרבינו מאיר פאפירוש ז"ל "קל"ח פתחי חכמה" מרבינו משה חיים לוצאטו ז"ל, "כללי התחלת החכמה" עיי"ס דברי האריז"ל [הוצאת מקור חיים ירושת"ו], ואם כי ספר השלה"ק גדול ונורא, כדאי להתענין לאט לאט לקבל דרך וברור במושגים המובאים בכל ספה"ק המיוסדים על פנימיות תוה"ק כרמב"ן, רבינו בחיי, ציוני, ריקאנטי, שערי אורה, ספר המערכת, שפע טל וספרי רמ"ק והאריז"ל.

ואסיים בדברי הרוקח ז"ל, אם רץ לבך שוב למקום שכך נאמר והחיות רצוא ושוב, פי' כשתחשוב בלבך על בורא עולם מה הוא והיאך חנייתו בכ"מ ומעשיו, בלום וסתום פיך מלדבר ולבך מלהרהר הסר המחשבה מלבך, יאסרנו לבך למחשבה זאת, חושה ומהר ואל תהרהר ושוב לייחוד מקומו של עולם לעבודתו וליראתו כחיות הקודש כשרוצים לזקוף קומתם מיד כופפים מאימתו ומאימת שכינה ושבין ומשתחווין כך סבב לבך מלהרהר ועד"ז נכרתה ברית שלא לחשוב באלוקותו. ע"כ ובאם יש לך שאלות שדופקות יום א' עליך אשתדל להתיר ספקותיך ואסיריך כיד ה' הטובה עלי, בל"ג. עיי"ס הנ"ל דרך רמז בעלמא.

ובנוגע למוד ספרי תלמידי בעש"ט זי"ע כדאי לעיין בספר "דברי חיים" בעניני חנוכה שכתבת ודרך כלל תמצא הקדמות יקרות וישרות ב"שפת אמת" וב"פרי צדיק" דרך הכנה, וידיעות שונות פנימיות בספר "מאור ושמשי", והתלהבות באש תורת האריז"ל בספר "באר מים חיים" והדרכה כללית עמוקה בספר "ערכי נחל" ובאמת כולם אהובים כולם ברורים וכולם קדושים, לכל או"א כפי שורש נר"ן. והעיקר להתפלל להי"ת שיקדשנו ויטהרנו לעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם, והבא ליטהר מסייעין לו...

לימוד הנסתר אך ורק על יסוד הנגלה

בעזית"ש... בתשובה מאהבה על מכתבך עם שאלות שונות הנני כותב לך את הנלפענ"ד בזה בס"ד. בענין לימוד הנסתר ע"ד הספרדים, הן אמת שצדקת כמה שכתבת דרך כלל, וכפרט ע"פ המובא בספה"ק שכל דברי קדוש האריז"ל אינם מהשגת השכל רק מעין מראה יחזקאל במרכבה, ועל סתרי תורה שהם בדרך צפי' אמרו שאין מוסרין לכל אחד. וכבר האריך בזה הרה"ק ר' צדוק הכהן זי"ע בספר הזכרונות שכל הספרים של האחרונים המסבירים עניני חכמת הקבלה שיהיו מובנים לשכל האדם ומושגים בלב של כל רואה דבריהם, אין אלו מכלל הדברים שהם כבשונו של עולם, ואעפ"י שכל דבריהם דא"ח, והם אמת ודבריהם אמת, מ"מ כל השגה המושגת לכל אחד אף שלא נזדכך גופו וחומרו להיות נפשט מגשמיות, אינה אלא הכרת הנבראים שיש בורא. ואף שמבארים ענין היחוד, מ"מ אין זה אלא כבוד מלכים חקור דבר, והן אמת שלפעמים כמו רגע זוכה לצפות ביחוד האמיתי, תיכף שב למקומו. וכמו"כ ישנם שאף שלומדים עד"ז, אפשר שבמשך השנים יגיעו לקצת השגה, אם אך מעשיהם מרובים מחכמתם.

אמנם כבוד אלוקים הסתר דבר, דהיינו עצם החכמה ספרא דצניעותא, עצם ההשגה קשורה בתכלית הצניעות, עצם הצניעות שורש ויסוד החכמה, יחוד וזווגי המדות והודעתם הוא סוד מש"כ במשלי (יא"ב) ואת צנועים חכמה. וכנרמז במאז"ל (סוף מכות) הצנע לכת זו הוצאת המת והכנסת כלה לחופה, וכל השגה פנימית בבחי' לבא לפומא לא גליא היא עצם ההשגה, עומק דבקות רוחא ברוחא, בדברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם, עבודה שבלב...

בטח יש שייכות לנשמה אם משתוקקת ללמוד פנימיות סתרי תוה"ק, כי מלבד הבנת הדברים, "רואים את הקולות" דהיינו הזדככות הנשמה עד שתרגיש דבקות בנימי כנורו של דוד דלע"ל, שהם ז' קולות עם ג' הנוספים דלעתיד לבוא, וכמבואר ברקאנטי בפ' יתרו. אמנם בכיו"ב כדאי ליזכר משאז"ל כל שמעשיו מרובים מתכמתו למה"ד לאילן ששרשיו מרובים וענפיו מועטים שאפי' כל רוחות שבעולם אין מזיזים אותו ממקומו. "וחכמה" הוא השגה עליונה "ומעשיו" הם מעשי המצוות וכן למוד פשט והלכה, שזה שמירה וסגולה ליראה הקודמת לאהבה, ליראה המחזקת והמקיימת כל עלייתו של אדם.

ובכן כדאי להתחזק להוסיף אומץ לירד לעומקה של הלכה ולקשט הכלה בלבושים נאים ומתוקנים ע"י אסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא (למוד טור ושו"ע ובית יוסף עם הגמרא) שזה סגולה ליר"ש כמובא בחיד"א וגם הוא בעצמו בירור עצום, ועי"ז תרגיש חן של יר"ש ותמצא נחת בעיני אלוקים ואדם ומובטחני שתאחז בזה וגם מזה לא תנח ירך, ותצליח ותעלה מעלה מעלה.!

ע"ד שאלותיך בנוגע ספרים שונים, הנני מקצר במקום שראוי להאריך כי כבר אז"ל די לחכימא ברמיזא, ודרך כלל דבר אחד טוב מציל כל הספר, ובטח אפשר לקבל הבנה בהירה ודבר נחוץ ומועיל מכל ספר או עכ"פ מראה מקום, ועכ"ז לא אמנע טוב מבעליו, ספרי הספרדים המבארים את כי"ק האריז"ל כדאי ללמדם אם תצטרך לבאורם. ספר "שערי גן עדן" נתקבל ומובא בכל ספה"ק והי' חביב מאד בעיני צדיקי הדורות. ידוע מה שהגיד האריז"ל על הרמ"ק זצ"ל, ואם כי ספר אור יקר יש בו אריכות, שאר ספריו הקטנים, באיכות גדולים הם, ה"ה שעור קומה, אילמה רבתי, וכן תמצא ענינים גדולים בספר הפרד"ס, רק תסלק על בחי' תוהו של החקירות. ספרי השלה"ק הם מלאי יראה ואהבה, ובמגיד מישרים תוכחה במורא גדול.

ואם כי לכאורה גימטריות פרפראות לחכמה, ברם מורים על השגה וכדאי לציין דפעמים רואים דברים הנראים כוזרים, בספרים מקובלים כנאמנים. ומי שהוא בעל הבנה ידע איך לתרצם או להסבירם, שלפעמים נכתבו בשעה קלה של קטנות או להיפך של גדלות למעלה מהשגת בטאון שלנו, ברם אין להתעקש בזה. כי לנו מאמינים בני מאמינים ישנם רק תרוצים, ואים קושיא שא"א לתרצה ח"ו, אבל אין לסמוך עליהם, אם סותרים קבלתנו הישרה הנאמנה המסורה לנו מדור לדור. ואחר כל הכתוב לחיים, פשוט שלכל או"א יש השגה אחרת ועלינו לאכול תוכו וכו'.

כבר הגידו צדיקי הדור שאין להתענות בדורותינו שירדה חולשה לעולם, וכדאים לסמוך עליהם אפי' שלא בשעת הדחק. והעיקר להרהר בדברי תורה ובמשנה כדאיתא במגיד מישרים בכ"מ, ועיין סו"פ עקב: וכשאתה אוכל על כל לעיסה ולעיסה הרהר בד"ת. ומה שכתבת בענין תעניות כדאי להתבונן בדברי הרמב"ם סוף הלכות מקואות המכוין לבו לטהר נפשו מטומאת הנפשות שהן מחשבות האון ודעות הרעות, כיון שהסכים בלבו לפרוש מאותן העצות והביא נפשו במי הדעת טהור, הרי הוא אומר וזרקתי עליכם וכו'. וכן כדאי ללמוד פ"ז מהלכות תשובה להרמב"ם, וכבר אמר הנביא הנה שמוע מזבח טוב.

והעיקר להתקרב לשכינה בשכרון לב בהכנעה ובענוה — ועי' זוכים לשמחה פנימית בגילה ברעדה, ששמחים באותה יראה, והוא סוד הצמצום בהסתלקות ובהתפשטות, בבחי' מבשרי אחזה וכו', ועי' ויסתר משה פניו כי ירא מהביט זוכה לקרון עור פניו, לזיראו מגשת אליו, לתמונת ה' יביט, כי בדברים הבלתי נשגים המניעה מהשגה היא השגה (וכמו שבעל צרור המור בפ' שמות). ועל זאת יתפלל כל חסיד וכו' ועיין בסמ"ג מל"ת ס"ד כל המשפיל עצמו וכו' אפי' משאלות לבם ותאותם שומע הקב"ה וממלא רצונם אע"פ שלא התפללו ע"ז!...

במופלא ממך אל תדרוש

בעזה"י... ויען שראיתי שעדיין אתה עסוק קצת מענין לענין, באותו ענין שהתירתי כבר פה בהתגורר אצלנו שלא להתעסק ולהתעמק בזה, הנני כותב לך שורות אחדות ואני תפילה שמזה יהי' לך טובה וברכה בזה ובבא... הנה חז"ל אמרו (בברכות י"ג) המאריך באחד מאריכים לו ימיו ושנותיו, אומר ראב"י ובדלי"ת, וברש"י כשיעור שיעשנו בלבו יחיד בשמים ובארץ ולא רבע רוחות, וברא"ש שם ולא יאריך באל"ף. ואחר שידוע שהא' מורה על האין אשר אין לנו שום השגה והבנה, אין להאריך ולחשוב ולכוון באלף אלא אך ורק במה שהורשה לנו. וכש"ס חגיגה: "במופלא ממך אל תדרוש" וכו', ובאמת זה היתה גדולתו של רבן של כל ישראל משה רבינו ע"ה, כשנתגלתה לו השכינה בסנה, כמו"ש ויסתר משה וכו'.

ומה שאחז"ל עה"פ הודיעני וכו' לא תוכל וכו', כשרציתי לא רצית עכשיו שאתה רוצה אין אני רוצה, אשר לזה לכאורה אין סברה ופשט, ולפענ"ד יש רמז גדול בזה שהי"ת רמז למשרע"ה שכל עניני ההשגה לא באים, רק אחר שמשפיעים מן העליונים איתעדל"ע ואור נעלם של קדושה, ובזה הכל לפי המקום הזמן ותכונת נפש המקבל, — ותנאים אלו גלויים אך ורק להי"ת — ואין לו לאדם להתעצם או להתעקש בשאלתו ובקשתו בזה, אלא כל עבודתנו היא רק ההכנה וההערכה בלמוד תורה"ק בהתמדה רבה ביראה ובאהבה ובשמירת כל דקדוקי המצוות בקדושה ובטהרה ובשמחה, וכל ההעמדה והערכה אינן אלא להיות מוכנים לקבל השגה והבנה בעומק חכמת ה' באם כה יהי' רצון הי"ת, וזה שאמר הקב"ה למשרע"ה "כשרציתי לא רצית" וכו', כי כ"ז תלוי באיתעדל"ע דוקא.

וזה גם ענין של והאיש משה ענו מאד וכו' ובזכות הסתרת פניו מלהסתכל למעלה זכה שקרן עור פניו בנקרת הצור (לפי טעם א' וע' פנים לתורה) והיינו ע"י שצמצם ראיתו וכוונתו דווקא בנקרת הצור וזה גם ענין של "הראה לו קשר של תפילין" שכ"ז מורה על ענין הנ"ל ובדלי"ת.

דהיינו רק הענינים שאנו מורשים להסתכל בהם בהשתלשלות אבי"ע, ולא ח"ו מה שלמעלה וכו'....

ובדרך רמז פי' בזה (ברכות כ') "זכור ושמור בדבור אחד", וכל שישנו בשמירה ישנו בזכירה, דהיינו מי שיוכל לשמור את השבת שהוא שמו דקוב"ה והוא מעין עוה"ב, ישנו בזכירה ויכול לחשוב ולהתבונן עד היכן שידו מגעת ברשות א"ל עליון, ועל דעת גדולי וקדושי עליון אשר בארץ המה זי"ע.

אח"ח 1234567

וכעין זה פי' בדרך מוסר ורמז מאז"ל (בסנהדרין צז) ג' דברים באים בהיסח הדעת משיח מציאה עקרב, ע"כ. והיינו שצריכים להשתמש במדה זו של התרכזות וצמצום המוח, מבלי לסור אחר שרירות הלב, ומבלי לילך אחר המחשבה בהפקרות כסוס שוטף, והיינו בבחי' רצוא ושוב עם כח המעצר, וזה ענין של היסח הדעת ומהיסח הדעת נוכל לזכות למשיח, כידענו שאין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים ולא עלינו המלאכה לגמור. והיינו בבחי' הנ"ל במשה רבינו דכשרציתי לא רצית ועכשיו שאתה רוצה וכו' דהיינו בשכל מגמותיו אך ורק לעשות נחת רוח לאבי"ע, שסוף הכבוד לבוא באיתדל"ע, וזה ג"כ ענין של "מציאה" שבוה נכללים כל הענינים שמוצאים ומשיגים ומגיעים אל האדם בפתע פתאם, כלתי רדיפה וחפוש אחריהם. וכמובן בענינים שמימיים ותורניים צריכים ההכנה בלמוד וביר"ש שתוכל הברכה לחול, וכמו שא"א למצוא מציאה אם ישן יום ולילה במטתו, רק אם עכ"פ ילך לחוץ שאפשר לו למצוא איזה דבר, והבן.

אוצר החכמה

אמנם צריכין לזהר בכ"ז אחר שהאדם נפעל לפי פעולותיו (כדברי החנוך) שלא ישרה ח"ו רוח הטומאה על האדם, כי אם אינו מרבה בתורה ובתפילה תמיד בכל עת יוכל להתגבר ח"ו על האדם המרה השחורה ונגעי בנ"א — אף בהיסח הדעת — אחר שגם בהסיחו את דעתו מהרע ממש יש בו אחיזה בהתרופפות מעבורת הי"ת, מבלי לחשוב תמיד בלמוד תוה"ק ובשויתי ה' לנגדי תמיד (בגבולים המותרים שראוי להדבק בהם תמיד)...

ובאמת איש צדיק וקדוש סימן והוכחה למדרגתו הוא בבחי' היסח הדעת דהיינו אם אינו מתעמק ומתעצם בעבודה, בבחי' "שוב", וזה ענין "עד דלא ידע", שאף בעידנא דהיסח הדעת ושינה, הוא תמיד מקושר בתורת ה' חפצו, באהבה וביראה טהורה, וזה תכלית העבודה להיות מרוצה בעיני ה' עד שהי"ת לא יסור עיניו ממנו, בבחי' "הנה עין ה' אל יראיו", אמנם זה רק "למיחלים לחסדו" מבלי לקפוץ למעלה מדרגתו ומצפים וממתינים על השפעת חסדי ה'. ולפי"ז אין ליכנס לפנים ממה שזוכים להבין תומ"י בחסדי ה', ומה שאין מבינים ואין משיגים, יש עוד חזון ומועד ועת לחננה.

ובענין שזכרת אין לדבר או להרהר בכלל, ובזה פי' בעהי"ת מאז"ל (שבת ק"ד) מ"ם וסמ"ך בלוחות בנס היו עומדים, דהיינו רמז על צורת אות ס' ואות ס' שזה רבוע וזה עיגול, וזה מורה בדרך רמז על שני יסודות האמונה שהי"ת ממלא כל עלמין שהוא נרמז בס' עם ד' פעמותיו בגבולים שהי"ת שם כיסוד לד' עולמות ובעולם העשיי' לד' יסודות בבחי' הנזכרת לעיל אראב"י "ובדל"ת". ואות ס' שהוא עגול, מורה על ענין מסבב כל עלמין, שאין לנו שום השגה ואין לנו לדבר ע"ז ואף אין להזכיר אור א"ס ב"ה, וזה מאז"ל "בנס היו עומדים" שכל השגות אלו למעלה מכח האנושי הטבעי והגשמי, וזה מאז"ל "כתב שבלוחות נקרא בפנים ובחוץ", והבן ואכמ"ל...